

Inspiration til bedre seksualundervisning i din kommune

- Et modelkommuneprojekt

Lone Smidt, Sex & Samfund

**Hanne Lund Larsen,
Odsherred Kommune**

ODSHERRED
KOMMUNE

**Lone Dam Pedersen og
Hans-Jørn Riis,
Silkeborg Kommune**

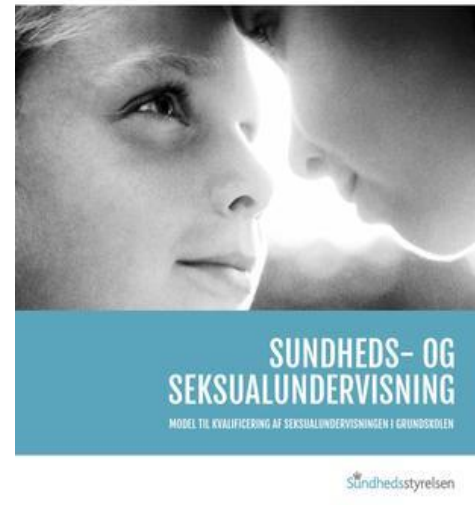
Formål og baggrund for workshoppen...

Formål:

- Inspiration til kvalitetssikring af seksualundervisningen gennem **kommunalt** tilrettelagte indsatser

Baggrund:

- Afprøvning af model til kvalitetssikring af seksualundervisning

DAGTILBUD GRUNDSKOLE ERHVERVSUDDANNELSER STX HHX HTX FVU AVU HF ARBEJDSMARKEDSUDDANNELSER

Lærere og pædagogisk personale Forvaltning Skoleledelse Forældre Elever

Du er her: EMU > Grundskole > Lærere og pædagogisk personale > Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Fælles Mål Test og prøver Arrangementer Læringskonsulente... Den nye folkeskole Nyheder

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

På denne side kan du navigere imellem Fælles Mål, løseplan og praksisrettede inspirationsmaterialer til undervisningen i Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Under hvert kompetencemål finder du de tilhørende færdigheds- og vidensmål, tegn på læring og udfordringsgaver. Nederst på siden er der forslag til undervisningsforløb og læringsaktiviteter til de forskellige målgrupper.

Bh. kl. - 3. klasse Vis mere

Sundhed og trivsel Eleven kan forklare, hvad der fremmer sundhed og trivsel i eget liv	Køn, krop og seksualitet Eleven kan samtale om mangfoldighed i forhold til krop og køn med udgangspunkt i eget liv
--	--

4. - 6. klasse Vis mere

Sundhed og trivsel Eleven kan fremme sundhed og trivsel på skolen	Køn, krop og seksualitet Eleven kan analysere mangfoldighed i krop, køn og seksualitet
---	--

7. - 9. klasse Vis mere

Sundhed og trivsel Eleven kan fremme egen og andres sundhed og trivsel med udgangspunkt i demokrati og rettigheder	Køn, krop og seksualitet Eleven kan vurdere normer og rettigheder for krop, køn og seksualitet i et samfundsmæssigt perspektiv
--	--

INDHOLD/PROGRAM

- Formål og baggrund
- Aktivering af deltagerne
- Beskrivelse af projektet
- Erfaringer fra Silkeborg og Odsherred Kommune
- Evalueringpointer
- Spørgsmål, dialog og visioner for kommunerne

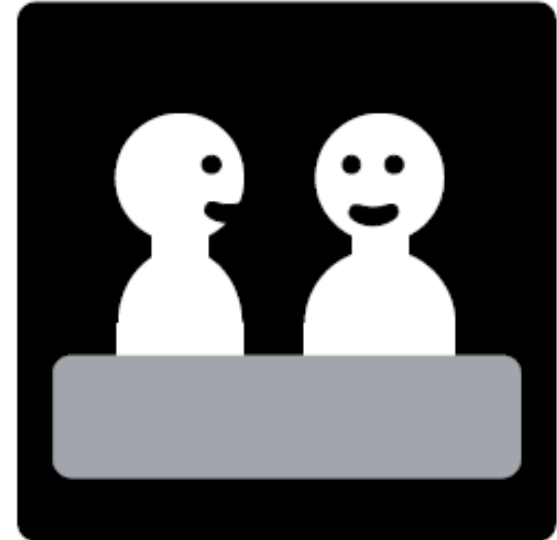
...med afsæt i følgende spørgsmål

- Hvilke **barrierer og muligheder** er der i den udviklede model til kvalitetssikring af seksualundervisning?
- Hvilke **overvejelser og tiltag** er vigtige i forbindelse med planlægning, implementering og forankring af et kommunalt projekt omkring kvalitetssikring af seksualundervisning?
- Hvordan kan politisk vedtagne vejledninger/handleplaner bidrage til **at skabe gode rammer omkring lærernes, pædagogernes og sundhedsplejerskernes arbejde med at tilrettelægge målrettet og kvalificeret sundheds- og seksualundervisning i grundskolen?**

Makker-øvelse

- Hvilke spørgsmål vil du gerne have svar på i forbindelse med oplægget?
- Hvilke kommunale tiltag til kvalitetssikring af seksualundervisning er der i din kommune?

SATS-puljeprojekt

Kvalitetssikring af seksualundervisningen

INDHOLD I PROJEKTET

- Kompetenceudvikling af nøglepersoner
- Styrke samarbejdet mellem lærere og sundhedsplejersker
- Udvikling af en lokal læseplan/vejledning/handleplan for seksualundervisning

> Forankring gennem politisk vedtagne beslutninger på området

Udviklet på baggrund af projekt "Seksuel sundhed for børn og unge" i Holstebro.

Odder
Kommune

ODSHERRED
KOMMUNE

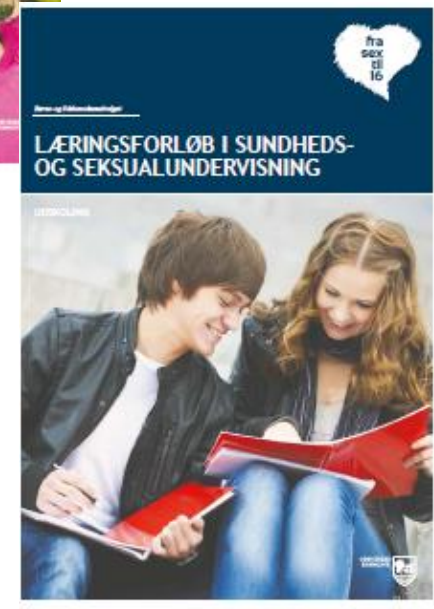
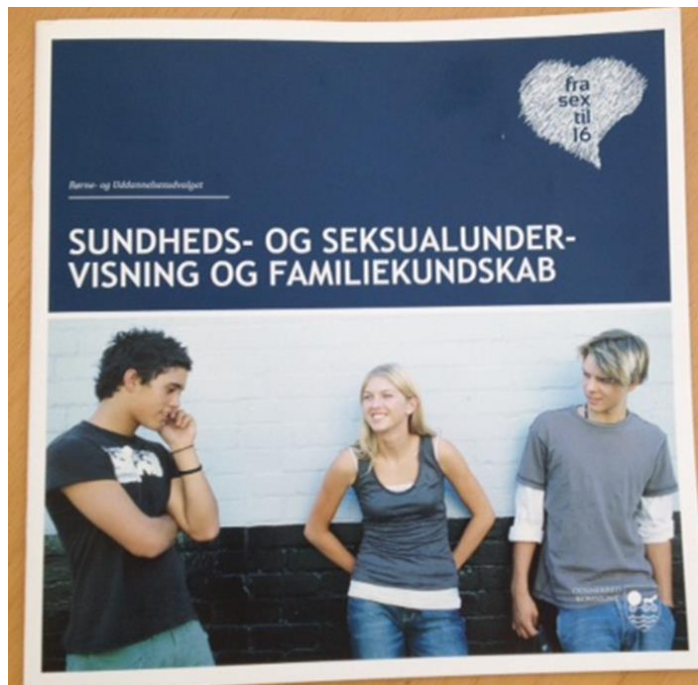
KØBENHAVNS KOMMUNE

SEX
SAMFUND

Erfaringer fra kommunerne

ODSHERRED
KOMMUNE

<http://www.odsherred.dk/god-seksualundervisning>

Odsherred Kommunes handleplan

INDSATSER TIL KVALITETSSIKRING AF SEKSUAL- UNDERVISNING I ODSHERRED KOMMUNE:

1. Koordinatorfunktion for sundheds- og seksualundervisning på alle kommunens skoleafdelinger
2. Målrettet prioritering af skolernes indsatser omkring sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.
3. Forpligtende samarbejde mellem skole og sundhedspleje i forhold til sundheds- og seksualundervisning
4. Tilbud til lærere og sundhedsplejersker om kompetenceudvikling inden for sundheds- og seksualundervisning

“ Det er vigtigt at seksualundervisning bliver en naturlig del på alle skolernes afdelinger, sådan at undervisningen bliver lidt mere ensartet. ”

*Byrådspolitiker
Børne- og Uddannelsesudvalget*

Erfaringer fra kommunerne

Vejledning til seksualundervisning i Silkeborg Kommune

0-9. Klasse

Introduktion til underviseren

www.bedreseksualundervisning.dk/vejledninger

www.silkeborgkommune.dk/Borger/Boern-skole-og-familie/Skoler-SFO-og-klub/Sundhedsplejen-i-skolen

Færdigheds- OG vidensområde

- Personlige grænser

Fælles Mål
for SSF

Færdighedsmål: Eleven kan give udtryk for egne grænser

Lege og fysiske øvelser om sprog, krop og grænser og om at mærke og sætte grænser.

Vidensmål: Eleven har viden om personlige grænser

Dialog om grænser for fysisk berøring ud fra tegninger, hvor børn reagerer på forskellig måde på fysisk berøring.

Tværfaglige muligheder: Dansk, billedkunst,

Film, øvelser og dialog om retten til kroppen, og hvordan man kan sige fra, hvis nogen overtræder ens ret til at bestemme over egen krop.

Ideer til indhold

Hvor er mine grænser?

Hvordan kan man mærke, at der er noget man ikke bryder sig om?

Hvordan kan man vise sine grænser?

Hvem bestemmer over min krop?

Hvordan kan man sige fra, når andre gør noget, man ikke bryder sig om?

Hvordan fortæller man andre, når de gør noget, man synes godt om?

Hvordan kan mennesker have forskellige grænser?

Hvordan ser og mærker man andres grænser?

Hvornår kan det være godt at prøve sin grænser af?

Se film og læs tekster med børn i situationer, hvor de får overskredet deres grænser. Lav små rollespil og lad eleverne komme med bud på, hvad man kan gøre i disse situationer. Spil de forskellige forslag til handlemuligheder igennem og tal om fordele og ulemper ved de forskellige måder at handle på.

Samtale om fiktive cases med andre børn, der har brug for gode råd i relation til situationer om grænser. Eleverne kommer med bud på, hvilke handlemuligheder de børn, der optræder i casene, har.

Lav talebøbler med ting man kan sige, hvis ens grænse overskrides. Hæng talebøblerne op i klassen.

Udarbejd gode aftaler om, hvordan man kan vise og respektere hinandens grænser for sprog og fysisk berøring i klasseværelset.

Dialog om de positive aspekter ved i nogle situationer at turde udfordre og prøve sine grænser af.

Skemalagte
fag

Indhold
-> omsætte til
konkrete
læringsmål

Ideer til aktiviteter

Lav tegninger eller malerier af ting man godt kan lide og ting man ikke kan lide. Tal om, hvordan man kan kende forskel på, hvad man kan lide og ikke kan lide.

Aktiviteter der
kan bidrage til
at opfylde
læringsmålene

Forslag til materialer og henvisninger

Undervisningsmateriale

- Grænser, Uge Sex Temamateriale 2014 til 0.-3. klasse, Sex & Samfund, 2014. Fås gratis ved henvendelse til ugesex@sexogsamfund.dk eller ved tilmelding til Uge Sex-kampagnen.
- www.kroppelop.dk, Undervisningsmateriale til 0.-3. klasse, Sex & Samfund. Lærervejledning til websitet kan downloades fra siden.
- Grib konflikten, af Lotte Christy, det kriminalpræventive råd, 2003. Øvelser om konflikt-håndtering, relationer og et godt fællesskab i klassen. Kan downloades gratis på www.dkr.dk.

Film og tv

Det er din krop, film om retten til kroppen, Historiefabrikken for Sex & Samfund, 2014, findes på www.kroppelop.dk

Andre links

Find inspiration til cases til undervisningen på www.boernetelefonen.dk

Forslag til samarbejde med sundhedsplejersken

Sundhedsplejerskerne tilbyder sundhedspædagogiske aktiviteter i 2. og 3. klasse. Se "[Skolesundhedsplejen 6 - 18 år](#)"

Planlæg et forløb sammen med sundhedsplejersken om "Ja-Nej følelser", hvordan siger man fra over for hinanden? Hvordan man mærker, om man har lyst eller ikke lyst til noget? Hvordan kan man se om andre har lyst til noget?

Materialer

Samarbejde med
sundhedsplejersken

Øvrige:
Den åbne skole

Evalueringsresultater

Kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af seksualundervisning i skolen

- Næsten alle deltagere mener at **kompetenceudviklingsforløbet og det tværfaglige samarbejde** har bidraget til at kvalificere seksualundervisningen i skolen
- Ca. 4/5 del af nøglepersonerne og samtlige skoleledere, der har deltaget i evalueringen mener, at **den kommunale vejledning har bidraget til at kvalificere seksualundervisningen** på skolen
- Den vigtigste faktor for generel kvalitetsudvikling og kvalitetssikring af seksualundervisningen er, at der på skolen er **en eller flere nøglepersoner/ressourcepersoner, der kan understøtte seksualundervisningen**
- Andre vigtige faktorer er **skoleledelsens og det pædagogiske personales prioritering** samt sundhedsplejerskens aktive deltagelse i seksualundervisningen.
- Knap 75 % af nøglepersonerne peger på **relevant efteruddannelse som en kvalitets- og sikringsfremmende faktor**

Evalueringresultater

Seksualundervisning

- Der er i løbet af projektperioden sket en **fremgang i omfanget af elevernes seksualundervisning**.
- I løbet af projektperioden er der sket en **udvikling i bredden af skolens skemalagte fag**, som involveres i seksualundervisningen.
- Det vurderes, **at kvaliteten** af seksualundervisningen er øget i projektperioden – særligt i indskoling.
- **Læringsmålene** for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab **anvendes i højere grad ved projektets afslutning** sammenlignet med ved projektstart.

Hvad siger læreren?

Projektet omkring kvalitetssikring af seksualundervisning og uddannelsen til nøgleperson har også haft den effekt, at vi er kommet til at arbejde mere med klassens fællesskab og trivsel.

Vi har eksempelvis fået nye redskaber og metoder til at involvere eleverne aktivt i, hvordan man styrker fællesskabet i klassen.

Lars Levin Andersen,
Lærer Odsherred Kommune

Hvad siger skolelederen?

”Sundheds- og seksualundervisningen er på mange måder eksemplarisk for skolens arbejde med læring og trivsel, fordi det som det eneste af skolens emner har kombinationen læring og trivsel som sit overordnede formål”

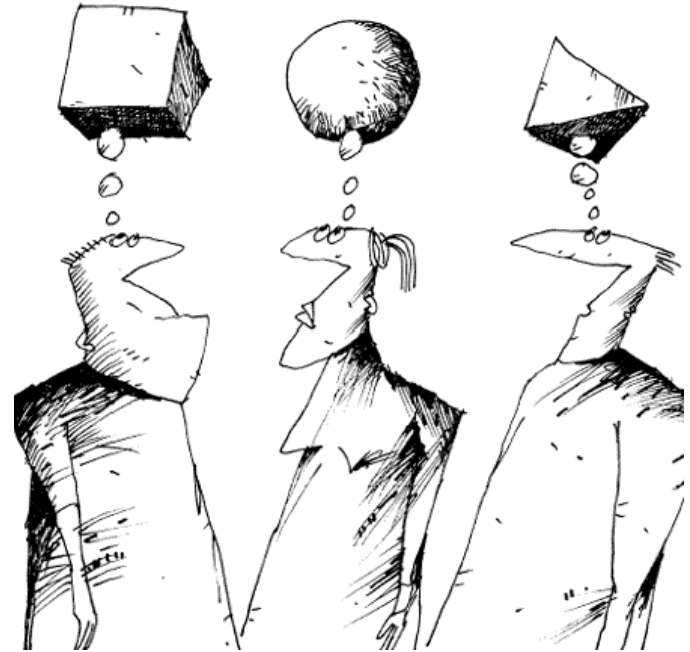
Camilla Ottsen, Skoleleder, Brønshøj Skole
Københavns Kommune

Vision og dialog

Hvilke ønsker og visioner har du i forhold til kvalitetssikring af seksualundervisningen i din kommune?

Hvilke muligheder og barrierer ser du i den præsenterede model?

Hvordan vurderer du, at erfaringerne fra projektet omkring kvalitetssikring af seksualundervisning kan bruges/implementeres i din kommune?

Brug Sex & Samfund

SEX
SAMFUND

SEX
SAMFUND

Og **god arbejdslyst** med at skabe gode rammer omkring kommunens sundheds- og seksualundervisning!